

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně senátu JUDr. Jany Šrédlové a soudkyně Mgr. Lucie Králové a Mgr. Soni Burešové ve věci

žalobkyně: **A. H.**, narozená xxx
bytem xxx, xxx xxx

proti
žalované: **Česká republika – Ministerstvo vnitra**, IČO 00007064
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 00 Praha - Holešovice

o náhradu újmy způsobené nesprávným úředním postupem, o odvolání žalobkyně proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 10. února 2022, č. j. 8 C 276/2021-14, a usnesení Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 16. března 2022, č. j. 8 C 276/2021-18,

takto:

- I. Usnesení soudu I. stupně ze dne 10. února 2022, č. j. 8 C 276/2021-14, se **potvrzuje**.
- II. Usnesení soudu I. stupně ze dne 16. března 2022, č. j. 8 C 276/2021-18, se **potvrzuje**.
- III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Usnesením ze dne 10. února 2022, č. j. 8 C 276/2021-14, soud I. stupně výrokem I odmítl podání ze dne 25. 10. 2021 a výrokem II rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
2. K odůvodnění rozhodnutí uvedl, že žalobkyně se domáhá náhrady škody způsobené nesprávným úředním postupem, která jí měla vzniknout postupem přestupkové komise Města xxx, postupem xxx příslušného krajského úřadu a Ministerstva vnitra. Žalobkyně vylíčila svá jednotlivá podání a reakce správních orgánů v souvislosti s oznámením přestupku, jenž se měl týkat umístění stavebního odpadu na pozemek v jejím podílovém spoluvlastnictví. Zmínila též jednání stavebního odboru města Xxx, aniž by uvedla, co tím konkrétně sleduje, a zda se i jednání tohoto odboru dotýká uplatněného nároku. Žalobní petit konstruovala tak, že nárokuje nemajetkovou újmu ve výši 15 000 Kč za nepřiměřeně dlouhé řízení a dále za každý měsíc 1 250 Kč do právní moci rozsudku a úrok z prodlení (bez uvedení, z jaké částky a odkdy ho žádá). Soud I. stupně žalobkyni usnesením ze dne 3. ledna 2022, č. j. 8 C 276/2021-6, žalobkyni vyzval k odstranění vad tohoto podání a poučil ji, že nebude-li možné pro jeho nedostatky v řízení pokračovat, bude její podání odmítnuto. Žalobkyně reagovala podáním ze dne 14. 1. 2022, jímž však vytknuté vady neodstranila a omezila se na konstatování, že se má jednat o nárok za nesprávný úřední postup spočívající v nepřiměřené délce řízení trvajícího od 25. 8. 2020 do 20. 9. 2021, aniž by specifikovala, jak k uvedeným datům dospěla, ve vztahu k jakému konkrétnímu řízení vedenému před jakým orgánem svůj nárok uplatňuje. Zmínila, že nahlásila údajný přestupek, o němž mělo probíhat řízení, že mělo probíhat jednání stavebního odboru, že prošetření přestupku bylo odloženo. Žalobkyně též neodstranila vady žalobního petitu, nespecifikovala, z jaké částky a od kterého dne úrok

z prodlení požaduje, nadále nárokuje 1 250 Kč za každý měsíc do právní moci rozsudku, aniž by bylo patrné, od jakého měsíce. Na tomto základě soud I. stupně uzavřel, že nadále není zřejmé, jaké řízení vedeného u toho kterého orgánu mělo být nepřiměřeně dlouhé a proč. Pro tyto nedostatky nelze v řízení pokračovat, a proto soud I. stupně podání žalobkyně ze dne 25. 10. 2021 odmítl dle § 43 odst. 2 o.s.ř. a o nákladech řízení rozhodl dle § 146 odst. 3 o.s.ř. s přihlédnutím k tomu, že žalované žádné náklady dosud nevznikly.

3. Proti tomuto usnesení podala žalobkyně včasné a přípustné odvolání. Namítala, že soud I. stupně přednostně ve smyslu § 56 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb. neprojednal její návrh na osvobození od soudních poplatků. Odkázala na obsah podání ze dne 25. 10. 2021 a příloh označených jako důkazy s tím, že další důkazy a vysvětlení by předložila při nařízeném jednání. Navrhla, aby odvolací soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení, nebo jí umožnil předložení dalších důkazů.
4. Usnesením ze dne 16. března 2022, č. j. 8 C 276/2021-18, soud I. stupně zamítl žádost žalobkyně o osvobození od soudních poplatků (výrok I) i její žádost o ustanovení zástupce (výrok II).
5. K odůvodnění rozhodnutí uvedl, že z údajů uvedených žalobkyní v Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech (dále jen „Prohlášení“) a z připojených příloh se nepodává, že její poměry odůvodňují, byť zčásti, přiznání osvobození od soudních poplatků ve smyslu § 138 o.s.ř. V silách žalobkyně je zaplatit soudní poplatek v bagatelní výši 2 000 Kč, žalobkyně pobírá starobní důchod ve výši 13 043 Kč, příspěvek na péči ve výši 880 Kč, příspěvek na mobilitu ve výši 550 Kč měsíčně a nájemné za pronájem pole ve výši 573 Kč měsíčně. Náklady na její bydlení představuje částka okolo 6 000 Kč měsíčně (včetně nákladů na elektřinu, plyn a služby VODAFONE), celkově jí vynakládané náklady na stravu a domácnost, náklady na léky, zálohy na vodné a stočné, náklady na dobíjení telefonu mohou činit částku okolo 11 500 Kč měsíčně. Tvrzený náklad na telefon ve výši 3 909 Kč měsíčně žalobkyně nijak neprokázala a s ohledem na obecně známé běžné ceny tarifů se jedná o údaj značně nepřiměřený. Soud I. stupně tedy uzavřel, že žalobkyně je schopná zaplatit soudní poplatek ve výši 2 000 Kč i přes svůj věk a zdravotní stav. Nadto žalobkyně nemá dluhy a je spoluvlastníkem hodnotných nemovitostí. K dalším žalobkyní tvrzených výdajům (na právní zastoupení v jiné právní věci, poplatky správnímu úřadu a poště, náklady na cestování) soud I. stupně uvedl, že při posouzení majetkových poměrů žadatele nelze bez dalšího zohledňovat okolnost, že je povinen hradit závazky vůči svým věřitelům, neboť úhrada jakýchkoli jiných závazků jde především k tíži žadatele (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 4. 2017, sp. zn. 28 Cdo 573/2016, či ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 25 Cdo 5426/2017). Soud I. stupně tedy žalobkyni nepřiznal osvobození od soudních poplatků, aniž by se dále zabýval tím, zda se nejedná o zřejmě bezúspěšné uplatňování práva, a nevyhověl ani její žádosti o ustanovení zástupce.
6. Proti tomuto usnesení žalobkyně brojila též včasným a přípustným odvoláním. Namítala, že příspěvek na péči a mobilitu nelze do příjmu počítat, neboť je to výdaj na služby pro zdravotně postižené, ve Xxxě vlastní starý rodinný dům vyžadující značnou údržbu a od 15. 12. 2021 již není vlastníkem 1/3 orné půdy a odst. plochy v k.ú. Xxx a Xxx. Částka 2 000 Kč na soudním poplatku pro ni není bagatelní - pokud by byla v řízení neúspěšná, byla by ztráta této částky pro ni značná a nenávratná. Léky si nekupuje svévolně, náklad na telefon ve výši 3 909 Kč je roční, rodinný dům ve Xxx je neobyvatelný. Je v tíživé situaci. Náklady vynaložené na právní zastoupení představují od roku 2012 částku 320 000 Kč, jsou na ochranu před nezákonným zásahem města Xxx při rekonstrukci chodníku u jejího domu ve Xxx. Poukázala též na to, že usnesením Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 28. 3. 2019, č. j. 39 C 34/2019-63, jí bylo přiznáno osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu. Navrhla, aby odvolací soud zrušil napadené usnesení a věc vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení.

7. Odvolací soud přezkoumal napadená usnesení dle § 212 a § 212a o.s.ř., aniž ve věci nařizoval jednání (§ 214 odst. 2 písm. c) o.s.ř.), a dospěl k závěru, že odvolání žalobkyně nejsou důvodná.
8. Podle § 79 odst. 1 věty druhé o. s. ř. musí návrh kromě obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) obsahovat jméno, příjmení, bydliště účastníků, popřípadě rodná čísla účastníků (obchodní firmu nebo název a sídlo právnické osoby, označení státu a příslušné organizační složky státu, která za stát před soudem vystupuje), popřípadě též jejich zástupců, vyličení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává, a musí být z něj patrné, čeho se navrhovatel domáhá.
9. Judikatura Nejvyššího soudu je ustálena v názoru, že neuvede-li žalobce v žalobě všechna potřebná (podle hmotného práva významná) tvrzení, nejde o vadu žaloby, která by bránila pokračování v řízení, jestliže v ní vyličil alespoň takové rozhodující skutečnosti, kterými byl vymezen předmět řízení po skutkové stránce (srov. např. usnesení 15. října 2002, sp. zn. 21 Cdo 370/2002); splnit povinnost tvrzení uloženou mu v ustanovení § 101 odst. 1 písm. a) o.s.ř. tím, že vyličí všechny pro rozhodnutí věci významné skutečnosti, může žalobce i dodatečně v rámci přípravy jednání, při jednání nebo i při dalším jednání, a to až do doby, než nastane tzv. koncentrace řízení (§§ 114a, 114c, 118b a 119) (srov. shodně Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck. 2009, 505 s.). Obsahuje-li žaloba tvrzení skutečností, ze kterých lze dovodit, jaký je předmět řízení, pak neuvedení všech potřebných tvrzení nebrání pokračování v řízení a procesní sankci za nesplnění povinnosti tvrzení ve vztahu k dalším relevantním skutečnostem, příp. i za nesplnění důkazní povinnosti, není odmítnutí návrhu, ale neúspěch účastníka ve věci samé (k tomu srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 2007, sp. zn. 22 Cdo 4457/2007). Nedostatek náležitostí žaloby brání jejímu věcnému projednání a pokračování v řízení tehdy, neobsahuje-li vyličení rozhodujících skutečností nebo jejich vyličení je natolik neúplné, neurčité nebo nesrozumitelné, že nelze bez dalšího stanovit, jaký skutek má být předmětem řízení, nebo mezi tvrzenými skutečnostmi a žalobním petitem je logický rozpor (viz usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 8. 12. 2004, sp. zn. 25 Cdo 2142/2004, Soudní rozhledy č. 6/2003). Lze tedy uzavřít, že pokud návrh na zahájení řízení vykazuje vady, které nebrání projednání návrhu a v řízení tak lze pokračovat, nelze postupovat dle § 43 odst. 2 věta první o.s.ř. a návrh odmítnout.
10. Nejvyšší soud v usnesení ze dne 13. dubna 2011, č. j. 28 Cdo 1253/2009, dále vysvětlil, že „Nárok uplatněný žalobou je charakterizován vyličením skutkových okolností, jimiž žalobce svůj nárok zdůvodňuje, a skutkovým základem vyličeným v žalobě ve spojitosti se žalobním petitem je pak vymezen základ nároku uplatněného žalobou, který je předmětem řízení. Rozhodujícími skutečnostmi se rozumí údaje, které jsou zcela nutné k tomu, aby bylo jasné, o čem a na jakém podkladě má soud rozhodnout, a které, budou-li prokázány, umožňují žalobě vyhovět. Právní důvod požadovaného plnění vyplývá ze souhrnu vyličených skutkových okolností a žalobce není povinen uvádět ustanovení zákona nebo jiného právního předpisu, jímž svůj nárok odůvodňuje. Jestliže tedy předmětem občanského soudního řízení sporného je zákonem uplatněné právo (procesní nárok), které zahrnuje základ (žalobou tvrzené právně významné skutečnosti) a předmět (žalobní petit), potom vyličením těchto rozhodujících skutečností žalobce určuje, o čem a na jakém skutkovém základě má soud rozhodnout.“
11. V případě uplatnění nároku na náhradu nemajetkové újmy je pak třeba tvrdit vznik nemajetkové újmy, vysvětlit, tudíž tvrdit a prokázat, že k ní tvrzeným protiprávním jednáním došlo, tuto popsat a vysvětlit, s jakou skutečností se pojí, neboť vysvětlením následku a jevových souvislostí jeho příčiny žalobce určuje skutkově předmět řízení.
12. V projednávané věci je s ohledem na shora uvedené zřejmé, že podání žalobkyně není přes její doplnění provedené podáním ze dne 14. 1. 2022 projednatelné, neboť není zřejmé, jaký následek žalobkyně s tím kterým tvrzeným pochybením správních úřadů pojí. Žalobkyně nevysvětlila, ačkoli k tomu byla usnesením soudu I. stupně ze dne 3. ledna 2022 vyzvána, v důsledku jakých konkrétních skutečností jí měla vzniknout konkrétní nemajetková újma a jak dospěla k jejímu

vyčíslení. Žalobkyně pouze popsala, kdy a k jakému orgánu činila jaká podání a jak na některá z nich ten který orgán reagoval, co ten či který orgán dle jejího názoru porušil a uvedla, že „ze strany dotčeného správního orgánu, došlo k nesprávnému úřednímu postupu, vyhození stavebního odpadu (viz foto zaslané MV), mimo vyhrazená místa ve smyslu § 13 zák. č. 82/1998 Sb.“ a že nemajetková újma jí vznikla nesprávným úředním postupem „MěÚ Xxx, krajským úřadem a ministerstvem vnitra“, tento nesprávný úřední postup „neúměrně zasáhl do mé právní sféry, osobního života a zdravotního stavu v mém věku, když ani jeden správní orgán, nechce zjistit stav, o kterém nejsou pochybnosti“ Za této situace tak nelze vůbec posoudit, jaký nárok (nároky) žalobkyně uplatňuje. Přes výzvu soudu I. stupně zůstaly neodstraněny i vady žalobního petitu, neboť jednak stále není zřejmé, od kdy žalobkyně požaduje úrok z prodlení z částky 15 000 Kč, a jednak není přípustné žalobní petit formulovat tak, že kromě přesně specifikované částky 15 000 Kč za rok žalobkyně požaduje zaplacení částky 1 250 Kč měsíčně do rozhodnutí soudu. Je tomu tak proto, že soud musí za řízení vědět, o čem má jednat a rozhodnout, a není na něm, aby si propočítával, jakou částku odškodnění žalobkyně požaduje.

13. S ohledem na vyložení soudu I. stupně nelze důvodně vytýkat, že prvním z napadených usnesení postupem dle § 43 odst. 2 o.s.ř. podání žalobkyně ze dne 25. 10. 2021 odmítl, neboť jeho nedostatky v souladu se závěry ustálené judikatury (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 8. 2003, sp. zn. 21 Cdo 909/2003, či ze dne 21. 2. 2018, sp. zn. 30 Cdo 4754/2016) brání jejímu věcnému projednání a pokračování v řízení.
14. Odkazuje-li žalobkyně ve svém odvolání na připojené „přílohy jako důkazy“ a dovolává-li se umožnění předložení dalších důkazů, pak odvolací soud připomíná, že vyličení rozhodujících skutečností nelze nahradit odkazem na jednotlivé navrhované důkazy, jelikož ve sporném řízení ovládaném zásadou projednací účastník nemůže svou povinnost tvrzení přenášet na soud a požadovat, aby soud v důkazech dohledával rozhodující skutečnosti, které měla žalobkyně uvést v žalobě, a aby tak za žalobkyni domýšlel a konstruoval skutkový děj. Bylo by i v rozporu se zásadou rovnosti účastníků (čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod), aby soud svou činností (analýzou předložených listin) v podstatě plnil (a nahrazoval) procesní aktivitu žalobkyně, jde-li o splnění požadavků kladených na žalobu ustanovením § 79 odst. 1 věty druhé o. s. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 5. 2012, sp. zn. 29 Cdo 2268/2011).
15. Za důvodnou nelze považovat ani námitku, že další vysvětlení by žalobkyně předložila při nařízeném jednání. O odstranění případných vad žaloby se předseda senátu stará po zahájení řízení v rámci přípravy jednání (srov. § 114 odst. 1, 114a o.s.ř.); činí tak způsobem předvídaným v ustanovení § 43 odst. 1 o.s.ř. (usnesením vyzve, aby žaloba byla opravena nebo doplněna, poučí, jak je třeba vadu odstranit, a stanoví k tomu lhůtu). Nebyla-li žaloba opravena nebo doplněna, usnesením, jímž se řízení končí (srov. § 114 odst. 2 o.s.ř.), ji - při splnění podmínek stanovených v § 43 odst. 2 o.s.ř. - odmítne. Jednání, k němuž se předvolávají účastníci a všichni, jejichž přítomnosti je třeba, předseda senátu nařizovat nemusí, neboť odstranění vad žaloby nepředstavuje projednání věci samé, naopak, je jen jedním z předpokladů, aby bylo možné o věci rozhodnout zpravidla při jediném jednání (srov. § 114a odst. 1, § 115 odst. 1 o.s.ř.) (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 7. 2003, sp. zn. 20 Cdo 1763/2002).
16. Za relevantní nelze považovat ani námitku, že soud I. stupně přednostně neprojednal její návrh na osvobození od soudních poplatků včetně návrhu na ustanovení zástupce.
17. Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2010, sp. zn. 30 Cdo 1507/2009, ze dne 22. 3. 2017, sp. zn. 30 Cdo 56/2017, ze dne 20. 3. 2017, sp. zn. 30 Cdo 893/2017, ze dne 24. 10. 2016, sp. zn. 30 Cdo 4347/2016, a ze dne 26. 2. 2014, sp. zn. 21 Cdo 987/2013, uveřejněné pod číslem 67/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek) se totiž podává, že při rozhodování o žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů soud přihlíží nejen k majetkovým a sociálním poměrům žadatele a k výši soudního poplatku, ale i k povaze uplatněného nároku, to znamená i ke skutečnosti, zda ve věci

nejde o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva. O zřejmě bezúspěšné uplatňování práva půjde tehdy, jestliže již ze skutkových tvrzení žalodatele, aniž by bylo třeba provádět dokazování, je nepochybné, že mu ve věci nemůže být vyhověno. Za tímto účelem žalobce v návrhu musí uvést alespoň základní skutkové okolnosti, z nichž by bylo možno zjistit, čeho a na jakém základě se žalobce žalobou domáhá. Pokud takové minimální náležitosti žalobce v podání neuvede, nejsou splněny procesní podmínky pro vyhovění návrhu na osvobození od soudních poplatků a na ustanovení právního zástupce.

18. Vzhledem k absenci vylíčení takových rozhodných skutečností, na jejich základě by bylo možné alespoň předběžně učinit závěr o důvodnosti žaloby, je nutno posoudit podání žalobkyně ze dne 25. 10. 2021 jako zjevně bezúspěšné uplatňování práva, které osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce brání. Již tento dílčí závěr odvolacího soudu vede k závěru o věcné správnosti i druhého z napadených usnesení, byť z tohoto úhlu pohledu soud I. stupně naplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce neposuzoval, neboť shledal, že poměry žalobkyně neodůvodňují přiznání osvobození.
19. Odvolací soud však shledává správným i tento závěr soudu I. stupně. Za relevantní nepovažuje námitku žalobkyně, že v rámci posuzování majetkových poměrů nelze zohlednit příspěvek na péči a na mobilitu, neboť i tyto dávky tvoří zdroj disponibilních prostředků žalobkyně. Nedůvodnou je i námitka, že v případě neúspěchu v řízení by pro ni ztráta částky 2 000 Kč za soudní poplatek byla značná a nenávratná. Žalobkyně totiž přehlíží, že soudní poplatky mají též regulační funkci (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 1. 2018, sp. zn. 32 Cdo 4707/2017) a plní tak preventivní úlohu ve vztahu k podávání neodůvodněných, resp. zbytečných žalob (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 25 Cdo 5426/2017). Jestliže žalobkyně zcizila své vlastnické právo k pozemkům v k.ú. Xxx a Xxx v době, kdy jí již svědčila poplatková povinnost za žalobu, jejíž podání bylo plně v její dispozici, nelze se této skutečnosti dovolávat ve smyslu zhoršení majetkových poměrů. Odvolací soud se ztotožňuje i s úvahou soudu I. stupně, že bez dalšího nelze při posouzení majetkových poměrů žalodatele zohledňovat okolnost, že je povinen hradit závazky vůči svým věřitelům. Ze žádného zákonného ustanovení totiž nevyplývá, že úhrada jakýchkoliv jiných závazků má přednost před zaplacením soudního poplatku a že o splnění poplatkové povinnosti vůči státu lze uvažovat až poté, co žalobkyně zaplatí jiné své platební povinnosti, resp. na úkor státu upřednostní jiné své závazky. Splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků v projednávané věci nezakládá ani skutečnost, že v řízení vedeném u soudu I. stupně pod sp. zn. 39 C 34/2019 bylo žalobkyni usnesením ze dne 28. 3. 2019 přiznáno osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu. Naplnění účelu právního institutu osvobození od soudních poplatků je totiž třeba posuzovat ve vztahu ke konkrétní věci a konkrétnímu uplatňovanému právu, nikoli ve vazbě na jiné žalobkyní uplatňované nároky.
20. S ohledem na uvedené shledává odvolací soud tedy správným závěr soudu I. stupně, že celkové majetkové poměry žalobkyně s ohledem na výši jejich pravidelných příjmů a výdajů dovolují soudní poplatek ve výši 2 000 Kč uhradit.
21. Odvolací soud proto shledává správným i druhé z napadených usnesení, kterým byly zamítnuty žádosti žalobkyně o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce. Poměry žalobkyně přiznání osvobození od soudních poplatků v projednávané věci neodůvodňují a zároveň jde o zjevně bezúspěšné uplatňování práva (§ 138 odst. 1 o.s.ř.). Nejsou-li splněny podmínky pro přiznání osvobození od soudních poplatků, nejsou dány ani důvody pro ustanovení zástupce (§ 30 odst. 1 o.s.ř.).
22. Z vyložených důvodů odvolací soud jako věcně správná dle § 219 o.s.ř. potvrdil obě napadená usnesení.
23. O nákladech odvolacího řízení rozhodl odvolací soud za použití § 224 odst. 1 o.s.ř. dle § 142 odst. 1 o.s.ř., když zohlednil, že v této fázi řízení zcela úspěšné žalované žádné náklady nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **není** dovolání přípustné [§ 238 odst. 1 písm. c), i), j) a h) o.s.ř.].

Praha 8. června 2022

JUDr. Jana Šrédlová v. r.
předsedkyně senátu